

Kombinace podnikání a plnění sociálních cílů

Mléčný bar NAPROTI je první ostravský sociální podnik v oblasti gastronomie. K jeho otevření nás dovedla vize udržitelné práce pro lidi s handicapem a vzpomínka na tradici mléčného baru v Ostravě. Sociální podnik jsme otevřeli v roce 2012 v historickém centru Ostravy naproti kostela sv. Václava. Věděli jsme, co chceme, ale „učili jsme se za pochodu“.



Prvotním záměrem byla výzva dát práci lidem, kteří pracovat chtějí, ale nemohou zaměstnání nalézt. Naším cílem bylo vytvořit v co největší míře ekonomicky soběstačný podnik, který svým zaměstnancům zajistí podmínky pro udržitelnost pracovních pozic. Z pohledu pětileté zkušenosti jsme si zvolili obtížnější cestu. Chybělo nám totiž podnikatelské zázemí i peníze na investice. Překonat překážky nám vždy pomáhalo odhodlání, vytrvalost a smysluplnost práce.



Multifunkční interiér jsme vytvořili společně s odborníky a dobrovolníky. Byla to práce mnoha lidí, které spojovala společná myšlenka. Znalosti z oblasti gastronomie jsme získali na Střední škole Zdeňka Matějčka, především díky učitelům praktického vzdělávání oboru hotelnictví. Podařilo se nám vytvořit síť regionálních dodavatelů, od nichž odebíráme sezonní suroviny. Výborné obchodní vztahy vznikly na základě osobních návštěv a jsou založeny na vzájemné důvěře. Výrobu sortimentu jsme postavili na kvalitě surovin. Dorty, dezerty, palačinky, šátečky s kyselým zelím aj. vyrábíme podle tradičních postupů v provozovně přímo před zákazníky. Na základě poptávky jsme postupně

rozšiřovali výrobu a začali úspěšně poskytovat cateringové služby. V začátcích jsme se potýkali s „kopírováním“ konkurence, ale i s předsudky a nedůvěrou okolí. Vytrvali jsme a získali si dobré jméno na trhu.



Největší hodnotou každého podniku jsou jeho zaměstnanci. Klademe důraz na hierarchii, organizaci práce a přesné rozdělení rolí. Nezapomínáme na otevřenou komunikaci, profesní růst a osobní podporu. Na pravidelných setkáních posilujeme týmovou spolupráci a řešíme krizové situace, organizujeme motivační stáže v sociálních podnicích v Itálii a Francii, zaměstnancům zajišťujeme individuální sociální a psychologickou podporu. O spokojenosti zaměstnanců svědčí nejen změny v jejich osobních životech, ale i skutečnost, že fluktuace je u nás je téměř nulová.



V mléčném baru poskytujeme praxi osobám se zdravotním postižením, které jsou dlouhodobě v evidenci úřadu práce. Půlroční zkušenost v provozovně ukáže nejen nám, ale především jim samotným, jestli je jejich zájem opravdový a požadovanou činnost zvládnou. Představy těchto lidí o práci jsou zkreslené a ovlivněné ztrátou pracovních návyků, sociálním prostředím nebo krátkodobým projektovým zaměstnáním. Zaměstnání v rámci projektu jim sice dočasně zlepší ekonomickou úroveň, ale bez dalšího rozvoje a udržitelnosti pracovního místa. Zároveň deformuje pohled na pracovní povinnosti a výkonnost potřebnou při práci. Neuvědomují si, že nejde o hru na práci, ale o práci skutečnou, která na ně klade jisté nároky. Námi poskytovaná praxe má návaznost na pracovní místo se zajištěním potřebné podpory pro další socializaci osob se zdravotním postižením. Neslibujeme jim však stejnou budoucnost, ale dáváme jim stejné možnosti.



Zaměstnávání znevýhodněných skupin klade vysoké nároky na celý pracovní tým. Vedoucí směny musí zvládnout provozní a obchodní činnosti (zákazník je pokaždé na prvním místě), podporu zaměstnanců s mentálním, psychickým i tělesným postižením při pracovních činnostech a kontrolu výstupů jejich práce i pomoc v případě nenadálé krizové situace. Co je motivuje? Můžeme jim nabídnout spravedlivou odměnu? Vedoucí pracovníci si doplňují odborné kompetence průběžně, hlavním předpokladem je zájem a chuť jít do něčeho nového, co přináší trvalejší hodnotu uspokojení. Motivace je sice velmi užitečná, ale nepřináší účinek s potřebnou pravidelností a důkladností. „Nejistý svět emergentní pravděpodobnosti nefunguje na principu dobrých úmyslů. Chce-li se člověk odvážit vstoupit na neprobádanou půdu, musí vyměnit jistotu za nejistotu“¹.

V demokratické společnosti výši mezd ovlivňuje trh, snaha státu o regulaci trhu, např. o stanovení výše odměny, nemusí být spravedlivá. Následkem může být méně svobodná společnost a větší závislost na dotacích. „Naděje, že se direktivní nastolení sociálního bezpečí a rovnosti může stát základem životního štěstí, je zcela mylná. Touha po této jistotě je principiálně neukojitelná“². Kontrolní hlášení a elektronická evidence tržeb také nevyřeší tzv. zaměstnávání na černo. Rozšíření státních zásahů a intervencí potlačuje kreativitu, podněcuje závist a škodí jak hospodářské, tak občanské svobodě. Dobrý úmysl, kterým je uspokojování nejrůznějších potřeb odstraněním forem bídy a nedostatků, může způsobit ztrátu lidské energie, odpovědnosti a přebujelost státních aparátů s dopadem na zvyšování výdajů. Moje úvahy o podnikatelském prostředí směřují k obtížnému postavení malých a středních podniků na českém trhu. Jedním z nich je i Mléčný bar NAPROTI.

Jednou z našich výhod je vyhraněnější realismus, a to jak v podnikání, tak práci našich znevýhodněných kolegů. Dáváme rovnocenné příležitosti, reagujeme na přirozené nerovnosti, ale neočekáváme rovnocenné výsledky. Podnikáme v určitém konkurenčním prostředí a oboru podnikání, zaměstnáváme 10 osob se zdravotním postižením z celkového počtu 14 zaměstnanců. Výše tržeb může v souladu s vynaloženou prací růst, ale dosáhne někdy takové výše, abychom byli soběstační bez podpory a solidarity státu a okolí? Zkušenosti ze zahraničí nám ukazují, že úspěšný sociální podnik je schopen 50 % nákladů pokrýt z vlastních peněz. Mléčný bar NAPROTI je z 60 % soběstačný a jsem přesvědčená, že bychom dosáhli větší nezávislosti, kdyby se nezměnilo podnikatelské prostředí.

Hned na počátku naší činnosti jsme si uvědomili, že bez úspěšnosti v podnikání nemůžeme dosáhnout naplnění sociálního cíle, který pak můžeme násobit. Uvědomovali jsme si předvídatelná rizika a včas jim předcházeli. Sociální podnik Mléčný bar NAPROTI si postupně budoval důvěryhodnost u zákazníků hlavně kvalitou výrobků a neotřelým přístupem při poskytování služeb. Mezi naše zákazníky patří i zahraniční hosté, významné osobnosti i novináři, kteří navštíví Ostravu v průběhu různých akcí a prohlídek města pořádaných Českou centrálou cestovního ruchu. Zapojujeme se do aktivit místních iniciativ, spolupracujeme se školami a dalšími subjekty na projektech přispívajících k rozvoji města a komunity. Ovlivňujeme to, co lze ovlivnit, měníme to, co se změnit dá a děláme to, co je podle nás správné.

A co nás čeká v nejbližší budoucnosti? Slovy G. K. Chestertona „Pokud má zůstat bílý sloup tak, jak je, musíme ho stále natírat. Chceme-li mít starý bílý sloup, musíme mít nový bílý sloup“. Výsledky naší práce jsou ohodnoceny nejen Cenou za společenskou zodpovědnost hejtmána Moravskoslezského kraje, Národní cenou ČR za společenskou zodpovědnost a udržitelnost, ale především spokojeností našich zákazníků.

